

מסורת הש"ס

(א) כ"ב עט. ע"ש, טז [נ"א] רבי שמשון ויטין מו"ט"ט, (א) [פסחוס ו.י., ד] ונחוס ט. לו: תמורה י.י., (ב) [נ"י מו"י] יומא נט: ד"ה ודרי, (ו) ז"ל המוקדשין, (י) שבתוס דכלאי כי' והשאר נמחק ז"ק, (ח) ז"ל הקדש, (ט) ובמוקדשין כתיב שבעת ימים תחת אמו כי' ז"ק, (י) הפרה מכרשני הקדש דגבי פועלים כי' ז"ק, (י) ויהש קלעילין של חולין ז"ק, (ז) ש"מ מרקאמר ז"ק, (ח) חוליא מן הכור והנה כי' ז"ק, (ז) ולא אמרינן שיקנה חגר הקדש כמו שקונה חגר הדיוט דחגר משום יד כי' ז"ק, (ט) חולין הס"ד ואח"כ ד"ה ודל מוקדשין וכי' ז"ק, (ט) יא"ן, (ט) קחל הס"ד ואח"כ מה"ד דישו כי', (ז) דבור זה שייך לחז ד"ה הפועלים ז"ק, (ק) העברה גבי כבור כתיב והעברת כי' ז"ק, ר' ז"ל זללקן,

תורה אור השלם

- לא תחסם שור בדרשו: דברים כה ד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כור וכו' מוס חיים כ"ב עיין כ"ב דף טט: (ב) ד"ח וכן פרה של חולין הדרוש בשל הקדש: (א) ד"ה הפועלין וכו' לא תחלב פרה מכרשני:

מוסף רש"י

לבדק הבית ולא למזבח. כנו וזב ונכף ונחניס יקרות ויכילא כסן (שם). לא למזבח ולא לבדק הבית. כנו חלב ובינה מוריס אשפה עשבים ויכילא כסן. וכל הי דקתני ראשון ראשון חשבו, דקדשי מונח חשבי מקדש' כדק דקדשי כדק הבית חשבי מונח או דקב הבית. הכל כמו שפירש בשע' שנקריש. הלכך לא אף זו קתני, דלא מיבעיא הן קמאי דחמירי דמועלין במה שצמחק, אלא אפלי היך צמחיל מועלין נמי במה שצמחק (שם). כשהקדש בור מלא מים. כשהקדש בור היסור מלא חם היסור. מוס ראויים לבדק הבית לעשות טיט, ולא למזבח, דמיס מוכרחין פסולי' בחדרי המיס, וכן אין מייחין גבי הקרבתם אלא תאמת המיס שצמחה (שם). אשפות מלאות זבל. אין ראיות לא למזבח ולא למזב יונים. ראי' למזבח ולא לבדק הבית, דלא חזי לנקטן צניין, ושוקר עמלו לא דוקדש אלא לדמיו, דאס עוקרין אותו ממקומו למט צניין וזו הפסד גדול, שהשוקר נמכר ביקר, ועד כל הי דקתני למזבח ולא לבדק הבית כי' אחי' שצמחם קח, והכי קאמר לא מיבעיא אי חזו הי' שצמחו קדשי מונח דקדשי,

אלא אי חזו נמי קדשי כדק הבית קדשי (שם). אילן מלא פירות. לא למזבח ולא לבדק הבית, דלגנין לא חזו ולקרינן נמי לא חזו דכתיבי (ויקרא ב) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו, וכיכורים לטכן ין תמרוהו (שם). שדה מלאה עשבים. עשבים

אילן מלא פירות, דמנפקא לן (דקטוס יח) דצמחובר לקרקע יז מהנה אע"פ של פנס, ובתלשין לא הויא מעילה עד שיפנס (ב"ב שם), ואין מועלין במה שבתוכה. דפ"ל אין מעילה בגידולין, דמשום מגופן שאלכן מן הפירות ומן היונים ומן המים, דמנפקא לן

גרמא דקגרים ליה קרקע הקדש לגידל אין לנו לעשות הקדש, דמ"מ אין ממון (בב"מ משות) דהקדש מעורב כהן (שם),

ולד חטאת פרק שלישי מעילה

בתנ"י **כור מלא מים**. ראי' לבדק הבית לצנין לעשות כו טיט ולא למזבח ולניסוך המים נמי לא חזי שלא היו מנסכין אלא ממי השילוח שהן מים חיים (א): **אשפה מלאה זבל** היא עממה אינה ראויה לא למזבח ולא לבדק הבית: **אילן מלא פירות**. אמר לי רבי דהאי אילן

הוא גפן וראוי למזבח ולניסוך היין ואינו ראוי לבדק הבית לפי שעלי גפן דקין הן ואינן ראויין לשום צנין ובצבורים לא מיתוקמא שהרי אינם קריצין לגבי המזבח: **שדה מלאה עשבים**. אינה ראויה לא למזבח ולא לבדק הבית: ואין **מועלין במה שצמחו**ו.י. (דבור ונתמלא מים) ו כלל הני הוו גידולין: ר' יוסי **אומר** כו'. לא פליג אלא אהך תרמי

דת"ק אמר אין מועלין בשצח הקדש במה שהצמיחו לאחר שהוקדשו ורבי יוסי סבר המקדש שדה או אילן מועלין בגידוליהם הואיל וגדלו ממנש צהקדש אצל כור אשפה ושוקר דלאו גידולי ו שזקן) וניהו לא פליג רבי יוסי: ולד **המעושרם** לא ינוק מן **המעושרם**.

לפי שהיא קדושה דכתיב (ויקרא כו) העשירי יהיה קודש וזנה חולין הוא ומנאלו נהנה מחלב המוקדשין: ואחרים **סמנדיס** קן. כלומר צסמם ודאי אסור לינק מן המעושרת אצל אחרים מתגנדיס כן שמתנין קודס לכן על מנת כן איי מכניס נקבה זו לדיר להמעשר שאס מקדש יהא חלצה חולין שמהא מניקה ולדה צביתה. ושמעתי דלחי מהני להו תנאה הואיל ויכולין לעכב שלא תכנס נקבה זו לדיר עד לאחר זמן הלכך מהמי תנאה והוי כנדדה ולהכי קרי להו אחרים שאינן מחמירין עליהן

כראוי. וכן נמי בולד מוקדשין לא היו מקדשין חלב האס: **הפועלים**. שעושין מלאכה כב אלו לא יאכלו מגרוגרות של הקדש ואע"י דכתיב כי תבוא בכרם רעך ואכלת וגו' (דברים גג) ואמרינן צפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פז:). כפועל הכמוז מדבר בשל הקדש לא יאכלו דכרס רעך אמר רחמנא ולא כרס של הקדש: **וכן פרה**. של חולין (א) חרשה בשל הקדש לא תחלב מוכרשני הקדש: **גמ'** **אסיה העצרה** (עשרה. כתיב צבכור (שמות יג) והעצרת כל פטור רחם וכתי' מעושר (ויקרא כ) כל אשר יעצור תחת השבט וגו' מה כבור מועלין כו צכל דבר שיש כו דזכר הוא ולא נקבה אף מעשר נמי דנוהג בנקבה מועלין ככולו אפילו צחלצ: **אסיה אמו אמו מצבור**. כתיב צבכור (שמות כג) כן תעשה לשוקר לזלצק שבעת ימים יהיה עס אמו יא)וגבי מוקדשין כתיב צפ' אמור (ויהי) י' ימים (ויהי עס) [תחת] אמו (ויקרא כג) מה כבור שהוא זכר מועלין ככולו אף מוקדשין נמי מועלין ככולו: **הפועלין כו' מ"ע**. לא תחלב (א) (מוכרשני הקדש. גבי פועלין דלא יאכלו מגרוגרות של הקדש לא כר"ך למיבעי דהא מיעט קרל בפירוש רעך ולא הקדש אצל פרה דלא כתיב זה הכי קבעי: דישו. כלומר כי דש צשלק לא תחסמו אצל כי דש בשל הקדש אמה חוסס דענינא כולה צחולין קמיימי: **קלעילין**. מין קטנית (י קדש מועלין של חולין בשדה הקדש מעל דנהנה מהקדש: **והא צלטש צעינן**. כדאמרינן לקמן צפרק הנהנה (דף י"ח: יד)ין מעילה צמחובר לקרקע וכ"ש צקרקע עצמו יא: **מזקאמר**ט **מעל שמע מינה אצקא**. אצק של שדה מעלי להו לאותן קלעילין וכי מעלה אצק מן הקרקע דמתערב בקלעילין הוה ליה תלוש ולהכי מעל:

מתני'

רחמנא חלב פסולי המוקדשין היינו צאכילה דכתיב (דברים יג) ואכלת צשר ולא חלב אצל צהנאה צריא ולהכי צריכינן הכא לגורא שוה דלדמו אמו לאסור אף הנגאת יניקת הולד יאז ואין נראה דהא אמרינן פרק השוחט (חולין דף לו.) הואיל ואסורי צגיחה ועבודה סלקא דעמך אמינא דמן יוז ליצעי קצורה משמע דאף החלצ אסור צהנאה וטעון קצורה דהא ודאי מדמי דס תחלב ולא לגיחא ועבודה כדפירשתי צמתמיתין לעיל לכך נראה למורי ש' דאי לאו האי קרל דהכא דקאסר חלב יאז צמוקדשים לא הוה דרשינן גבי פסולי המוקדשין דצשר אחי למעוטי חלב דלא הוה ידעינן לה למאי קאתי צשר למעוטי אצל השמא דאסר חלב צמוקדשין יאז קאתי צשר לומר אצל חלב דקאף קאי מדע מדאצטר"ך לכמוז ולא תגוז צבור יאז)ין שורך ואסור גיזה צקדשים ואמאי צריך מיפוק ליה מדאמר גבי פסולי המוקדשים מונח ולא גיזה אלא ודאי לא הוה ידענא למאי קאתי מונח למעוטי אצל השמא דאסור גיזה צקדשים אס כן אחי מונח לומר אצל גיזה כדקיימא קיימא ואס תאמר צמרוזה (צ"ק דף עו:) דקאמר כל מקום

ובמועלין בהן ובמה יז שבתוכו. פי' רשצ"ס צהמוכר את הבית (צ"צ דף עט.) דגבי כור שייך מעילה כגון שהצניע חפצים לתוכו וקשיא דאמרינן לקמן (דף י"ח: יד) דאין מעילה יאז צמחובר לכן פרי"ת כגון שעקר טי חוליא ונהנה הימנה דהוי תלוש יא: **אבל אם הקריש כור ואח"כ**

נתמלא כו' מועלין בהם **אבל לא** יאז מה שבתוכו. ואלא ציונים מטעם הספק דחגר משום יד איתרבצי (גמין דף כא.) ואין יד להקדש יאז וגבי אילן ונתמלא משום דאין מעילה בגידולי הקדש ר' יוסי אומר כו' קסבר יש מעילה בגידולין: **ולד המעושרת**. כלומר שטולד קודס שנכנסה אמו לדיר להמעשר והוה הולד חולין ולכן קאמר לא ינוק מן המעושרת כדמפרש בגמרא טעמא מקרא: **ואחרים** מתגנדין כן. כלומר יש (צנין) אדס מתגנדין וממנין קודס הכנסתה לדיר על מנת שתיק צנה שהוא טי חולין. ולד מוקדשין שהוא חולין שטולד קודס שהקדיש יאז [האס]: **הפועלין לא יאכלו** מגרוגרות שא' הקדש. אע"י דצהדיוט פועל אוכל צין צחלוש צין צמחובר כדאמר צצ"מ (דף פז:) מ"מ צשל הקדש אינו אוכל כדמפיק ליה בגמרא מקרא וכן פרה יאז לא תחלב מן כרשניס של הקדש ומומר לחסוס פיה וקשיא על מה שפירש ואחרים מתגנדין שהיי מתניס על מנת להניק דלשנא לא משמע כן וה"ל למימר ואחרים מתנין צכך ועוד קשיא דצמוספמח קתני לה גבי פועלים ופרה והסמ מה מועיל תנאי דצבר שהוא צבר של הקדש לכן נראה לפרש ואחרים מתגנדין (א) כו' כלומר ואחרים

צעלי צמיס נדיצי לצ היו מתגנדין להניק אותן ולדות צצהמות שלהן יאז שהא חולין וכן צפועלים ופרה של הקדש לפי שטענין צשציל הקדש היו עשיריס מתגנדין לפרנסס: **מאי טעמא**. אפועלים דלא יאכלו (א קאי. דישו [שלקן] ולא של הקדש ואיתקש פועל לשור כדאמר צצ"מ (דף פט:).

קלעילין. מין קטנית הוא: **והא בתרוש בעינן**. דהא אין מעילה יאז צקרקע צמחובר: **אבבקה** יאז מעלי. פירוש האצק של קרקע שהוא תלוש שמשצח הקטנית כשהוא דש צקרקע של הקדש האצק עולה מן הקרקע: (א **אתיא** העברה (א העברה. א דכתיב גבי צבור (דכתיב) (שמות יג) והעצרת כל פטור רחם גבי מעשר צצמה כתיב (ויקרא כ) כל אשר יעצור תחת השבט מה כבור מועלין כו לאו צחלב קאמר שהרי לא שייכא הנקה צצכור דהא זכר הוא אלא הי"ק מה כבור מועלין ככולו אף מעשר מועלין ככולו ואף יאז צהנקת הבן ולאו דוקא מועלין דהא אמרינן לעיל (דף י"ג:) חלב המוקדשין אין מועלין כו אלא רוזא לומר שנאסר החלב להניק ממנו חלב המוקדשין נמי להכי אסרינן צמתמיתין להניק ממנו דאחיא אמו אמו מצבור דכתיב גבי צבור צפרשת משפטיס שבעת ימים יהיה עס אמו וגבי מוקדשין כתיב צפרשת אמור שבעת ימים (ויהי) תחת אמו וא"ת למה לי קרל לאסור חלב המוקדשין מיפוק ליה מדדרשינן כבורות (דף טו.) גבי פסולי המוקדשין צשר ולא חלב יאז ואין לומר דהסמ היינו דוקא לאחר שפירש אצל צהנקה לא אסור אי לאו האי קרל דהכא זה אינו יא ודאי דלכאורא משמע שחלב פסולי המוקדשין צכל עיין יאז הוא אסור וי"מ דכי אסר

אמו חלב אצל צהנאה צריא ולהכי צריכינן הכא לגורא שוה דלדמו אמו לאסור אף הנגאת יניקת הולד יאז ואין נראה דהא אמרינן פרק השוחט (חולין דף לו.) הואיל ואסורי צגיחה ועבודה סלקא דעמך אמינא דמן יוז ליצעי קצורה משמע דאף החלצ אסור צהנאה וטעון קצורה דהא ודאי מדמי דס תחלב ולא לגיחא ועבודה כדפירשתי צמתמיתין לעיל לכך נראה למורי ש' דאי לאו האי קרל דהכא דקאסר חלב יאז צמוקדשים לא הוה דרשינן גבי פסולי המוקדשין דצשר אחי למעוטי חלב דלא הוה ידעינן לה למאי קאתי צשר למעוטי אצל השמא דאסר חלב צמוקדשין יאז קאתי צשר לומר אצל חלב דקאף קאי מדע מדאצטר"ך לכמוז ולא תגוז צבור יאז)ין שורך ואסור גיזה צקדשים ואמאי צריך מיפוק ליה מדאמר גבי פסולי המוקדשים מונח ולא גיזה אלא ודאי לא הוה ידענא למאי קאתי מונח למעוטי אצל השמא דאסור גיזה צקדשים אס כן אחי מונח לומר אצל גיזה כדקיימא קיימא ואס תאמר צמרוזה (צ"ק דף עו:) דקאמר כל מקום

שנאמר

טן שהקדיש האס: טן וכן פרה הדרשה מכרשני הקדש לא תאכל: יאן שלחן שחוי חולין: יאן מעילה במחובר לקרקע חס"ד: יאן אבקה מועלין ביה פי' מאבק של כו' תלוש שמשיבתי הקרקע ומשיבתי הקטניות כשהוא: טן העברה מכבור גבי כבור כתיב והעברת: יאן ואף ס"א בחילבו ולאז: טן חלב וכיש בקדשים גמורים ואין: טן אינו דהא ודאי לכאורה משמע: טן ענין הם אסורין: טן הולד ולא אראה דהא מרקאמר פרק השוחט: טן דמן נמי ליבעי: טן חלב המוקדשים לא אות ב' נמחק: יאן במקודשים א"כ בשר קאחי: טן תגוז כבור צאנא לאסור גיזה:

שיטת מקובצת

אן מים אשפה מלאה זבל: אן במה שבתוכו אות ד' נמחק: אן המעושרת לא ינק אות ר' נמחק וכצ"ל לקמן בסמוך: זן פרה לא תאכל מכרשני: זן העברה. עיין תמורה (דף יח ע"ג): זן מים וכל הני אות ד' נמחק: זן על חיבת שוכר גרשם קו למעלה להורות כי לפי"ד ראיא למוקדשין: זן מיתבת וגבי עד חיבות מה כבור ל"ש: זן עצמו ש"מ מרקאמר מעל אבקה: זן ובמה שבתוכן בשלמא במה שבתוכן גבי בור דמועלין היינו מים אבל בבור עצמו היאך מועלין ופי' רשב"ם בפרק המוכר: יאן מעילה בבתי' דהוי במחובר: יאן תלוש וכן צריך לומר בכל הני דמחבריים: יאן לא במה שבתוכו ולא קני מטעם חיבת דהיונים נמחק: יאן ולקדש וכן גבי אילן אות ר' נמחק:

ולד חטאת פרק שלישי מעילה

יג.

עין משפט ונר מצוה

כ ד א ב מיי פ"ה מהל' מעילה הלכה ו:
ב ה ג ד מיי שס פ"ג הלכה יג:

כ ה ה מיי פ"ח מהלכות מעילה הלכה א:
כ ו ז מיי שס הלכה צ:
ב ה ז מיי פ"ה מהלכות מעילה הלכה ה:

רבינו גרשום

בור מלא מים. זהו ראוי לבדק הבית לבנין ולא למזבח ואי אמרינן הא חזי למזבח לניסוך המים כיון דלאזי מים חיים הן לא חזו לניסוך: אשפה מלאה זבל. אינה ראויה לא למזבח ולא לבדק הבית דאינה ראויה לשום דבר לבנין אלא לדמיה: שוכר מלא יונים ראוי למזבח ולא לבדק הבית: אילן מלא פירות. ראוי למזבח לביכורים ולא לבדק הבית: שדה מלאה עשבים. אינה ראויה לא למזבח ולא לבדק הבית. תנא קמא דר' יוסי אית ליה אין מועלין בשבח הקדש כלל במה שהשיבתי לאחר שהוקדש: ולד מצושת לא יינק מן המעושרת. היינו שאם יצאת נקבה בעשירי ויהי לה בן קודם לכן לא יינק ממנה שוב שבמה חולין הוא ומצושת נהנה מחלב מוקדשין: ואחרים מתגנדין כן. כלומר אבל אחרים שהתגברו קודם לכן רשאיין ומתנין שאם תצא נקבה בעשירי יחא חלבה חולין כדי שינק את בנה ממנה בהיתר וכן נמי מועלין בכולה ובחלבה: אחיא אמו אמומבכור. כתיב ואכלת ונבבים וגו' ואפועל לצאנא שבעת ימים יהיה עס אמו וכתיב במקדשין דכרובי כזי תבא בכרם רעך אמו מה כבור יש בו מעילה ככולו אף מוקדשין נמי: הפועלין לא יאכלו מגרוגרות של הקדש. אע"י דמגוררות של הקדש רעך דכרובי כזי תבא בכרם רעך ואכלת ונבבים וגו' ואפועל להכוח מדבר כדפירש' בפי' השוכר את הפועלים אפי"ה בשל הקדש לא יאכלו דכרס רעך אמר רחמנא ולא דהקדש: וכן פרה. שרשה בשל הקדש לא תאכל מההקדש: מלעין מין קטנית חן. הדרש מלעין בשדה הקדש מעל דנהנה בעינן. כלומר דהכי אית לן דאין מעילה במחובר לקרקע וכ"ש צקרקע עצמו ש"מ דמרקאמר מעל ש"מ דאבקה אבק של שדה מעלי לה לקיטנות לאותו מלעין ואבק שפעלה מן השדה היינו תלוש משי"ה